

Posudek vedoucího diplomové práce

Název: *Filosofie výchovy a otázka možnosti výuky etiky*

Autorka: *Bc. Michaela Randová*

Rok odevzdání: 2018

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Pedagogiky – Základy společenských věd

Katedra/ústav: Katedra občanské výchovy a filozofie, PedF UK

Vedoucí práce: Mgr. Zbyněk Zicha, Ph.D.

Stručná charakteristika práce: Předložená diplomová práce se myslitelsky zabývá otázkou, zda je (vůbec) možné vyučovat etiku (v soudobé škole). Autorka zaujímá filosoficko-výchovné stanovisko a prizmatem české tradice filosofie výchovy (Patočka, Palouš, Hogenová, Svobodová) proniká do souvislostí teoretických předpokladů výuky etiky. Po uvedení do problematiky (1) diplomanta reflektuje situaci krize výchovy (2), zabydluje se na území filosofie výchovy (3) a dále v otázce výchovy k hodnotám (4), aby v syntetizující páté kapitole projasnila své stanovisko, jež lze ve stručnosti artikulovat v tom smyslu, že výuka etiky (jako takové) je možná jen skrze filosofující myšlení – a takto tedy, že výuka etiky v českém školním prostředí možná je, ovšem právě jen potud, pokud kantor rozumí specifičnosti jejího vyučování.

Formální stránka práce: Posuzovaná diplomová práce obsahuje požadované povinné prvky. Záměr je jednoznačně formulován v Úvodu a je reflektován v Závěru práce. Práce je vnitřně konsistentní skrze jednotnou autorčinu intenci, přičemž tato intence proniká jednotlivými kapitolami a nechává opětovně se vynořovat některá základní témata. Artikulace problémů v textu je kongruentní s myšlením diplomantky. Autorka rozlišuje mezi přejatými myšlenkami a jejími interpretacemi. Citace jsou náležitě opatřeny bibliografickými údaji a souhrnný seznam relevantních pramenů odpovídá normě.

Obsahová stránka práce: Po obsahové stránce je možné tuto diplomovou práci hodnotit jako zdařilou. M. Randová se vyrovnává s mnoha filosofy (též např. Ricoeur, Heidegger, Arendtová) a filosofematy, které smysluplně klade do vzájemné blízkosti, aby poukázala na souvislost výuky etiky a filosofie. Je potěšující konstatovat, traktování tematiky nenabýlo vrchu nad samotným myšlením, tázáním a hledáním vhledu.

To, že se zde jedná o myslitelský počín – odehrávající se v otevřeném významovém poli mezi filosofií výchovy, etikou a pedagogickou – se obráží též v textové rovině (v oblasti jazyka a struktury textu), kde se projevuje svéráz autorčina přístupu: mimo jiné rozpoznat můžeme její opravdový zájem o věc a též její následování vhledu, který ji přivedl ke zpracovávání této tematiky. S výše uvedeným nadšením a gravitací vhledu se pojí též určité ponoření do problematiky, jež diplomantce v její práci neumožňuje (zatím) najít distanci k tomu, čeho se myšlenkově dotýká – což však zde není myšleno jako výtky, ale jako poukázání na další horizont promýšlení tematiky, neboť síla vhledu často posiluje intuici, jež může zbarvovat či překrývat bílá místa, jež by si bývaly zasloužily další zkoumání.

Samotný kontext problematiky by si v budoucnu mohl žádat např. konkrétnější průniky do tázání po etice jako takové a též po možnostech přítomnosti filosofického myšlení ve výuce. Dlužno podotknout, že porozumět výchově jako území, v němž promlouvá niterné sepětí ontologického a etického, není ničím samozřejmým.

Celkové hodnocení: Ocenění si zaslouží, že se Michaele Randové podařilo setkat se filosofií a porozumět si mysliteli, jejichž řeč není snadno přístupná, a zakusit účast na podstatných vhladech. Diplomantka touto prací prokázala schopnost reflektovat filosofické myšlení, a především též sama myslet; domnívám se, že by nebylo do věci, kdyby se kolegyně Randová problematice vyučování etiky věnovala i v budoucnosti. Posuzovaná závěrečná práce *splňuje podmínky kladené na závěrečné práce v příslušném oboru. Doporučuji ji k obhajobě.*

Otázky:

- 1) Ve své práci v různých kontextech zaostřujete pozornost čtenáře na vztah (etické) výchovy a svobody. Mohla byste přiblížit, kde spatřujete místo svobody v pomyslné krajině výchovy, a jak vy sama (této) svobodě rozumíte?
- 2) Mezi filosofickým pojetím etiky a etikou běžněji uchopovanou prostřednictvím (rukojeti) normativity (jak je pravděpodobně též chápána často vyučujícími) panuje hluboký předěl. Tušíte, co s tímto předělem dělat?
- 3) Jak rozumíte souvislosti etiky a ontologie?

Ve Slaném dne 12. 12. 2018

Zbyněk Zicha